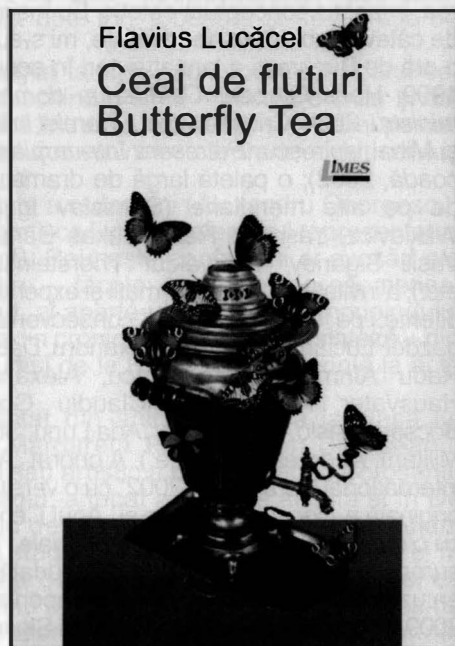

Constantin PARASCHIVESCU

Progres în scrierea dramatică

Cu câțiva ani în urmă (2006), am citit și comentat câteva piese ale unui autor despre care nu auzisem, dar presupuneam că e tânăr, după recomandarea unui critic literar care spunea că e „o voce originală, cu – încă – tatonări stilistice, dar cu un viitor pe care eu (criticul Claudiu Groza – *N.m.*) mizez”. E vorba de Flavius Lucăcel, ale cărui texte criticul le încadra într-un *neoexpressionism cu accente postmoderne* și dialoguri în notă de *surrealism*. Sub titlul *Trilogia spațiului închis*, autorul viza, în trei piese, zone ale universului concentraționar, cu ființe asediate de spaime, suspiciuni și primejdii. Sugestii marcat parodice, atracție a paradoxurilor, ambiguități, dar și bizarerii, compoziții neînchegate. Îl regălesc acum pe tânărul (după fotografia sa de pe coperta a patra) sălăjean stabilit la Cluj (după precizarea lui Ovidiu Pecican, de pe aceeași copertă), cu o singură piesă **Ceai de fluturi**, publicată la Editura Limes din Cluj-Napoca, în 2009, în versiune românească și engleză (*Butterfly Tea*, traducere de Mădălina Codariu), dar o singură piesă, care, după actuala mea părere, confirmă predilecția lui Claudiu Groza de a miza pe el. Ovidiu Pecican spune chiar răspicat că pe unii îi convinge scrisul lui Flavius, pe alții îi dezolează, indignează sau nedumerește și dă exemplul lui Alex. Ștefănescu, pentru care e „o pură irosire a hârtiei”, iar pentru Mircea Ghițulescu e dimpotrivă, „o tentativă dramaturgică meritând să fie înregistrată în istoria sa”. În ceea ce-l privește, domnul Pecican relevă instinctul autorului „de a părăsi convenția literară comună”, propunând o scriitură care „încifrează nu numai sarcasm, ci și o experiență culturală care aglutinează cultul absurdului și *pop art*-ul”. Mai de-a dreptul spus, un pas mai concludent spre parabolă, cu largi semnificații.

Nu știu de ce mai dă și separat un titlu înainte de actul întâi, *Cine și cum a ucis-o pe doamna T*, dacă întreaga piesă e denumită altfel, iar actul doi nu mai are o mențiune specifică. Dacă **Ceai de fluturi** dă o idee despre formula alegorică aleasă, *Cine și cum a ucis-o...* rezumă o direcție politică care, oricum, reiese din context. Cine e Doamna T? „Baroneasă a câmpului verde”, indică autorul, din care rangul numit trebuie înțeles ca stăpânitoare absolută, iar câmpul verde are, bineînțeles, flori, spre care zboară fluturi în căutare de polen. Ce ar fi polenul? Bogăția câmpului. Și în acest caz, fluturii? Mulțimea vietăților care zboară pe-acolo să polenizeze florile. Dar ei au un preț, de o mie de lire fiecare, și numai piața japoneză înghite vreo șaptezeci la sută dintre exemplare. Afacere, deci, pentru derularea căreia servitorul doamnei, George, îi prinde și îi fixează cu câte un ac în ceafă în insectarul aflat la picioarele ei. O pereche, femelă și mascul, doarme în iarbă, foști fluturi care și-au pierdut aripile și au devenit – vai – oameni. Oameni despre care au auzit „atâtea grozăvii”, care „ucid din plăcere”. Nu e cazul să relatăm mai departe, pentru că nu povestea contează aici, ci broderiile succesiv abundente de sugestii și interpretări de la o scenă la alta, de la o replică la alta, pe un lanț de neprevăzute enigme. Destul să spunem că servitorul o va ucide pe doamna T, protestul fluturilor încetează, el promite că se va bate pentru drepturile „poporului fluturesc”, le propune protecție sub un clopot de sticlă, răsucesce un buton și o flacăra puternică le arde aripile și mor. Final – câmp imens, lui George îi cresc aripi de fluture pe spate, se înalță și exclamă încântat: „Numai al meu. Doar eu”.

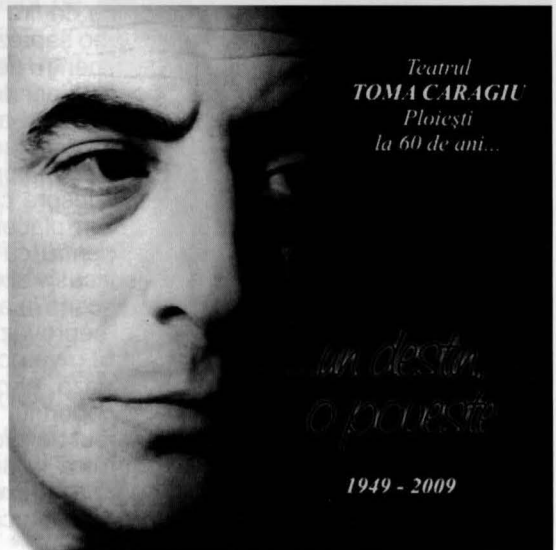
De prisos să mai spun ce generatoare de viziuni originale și imagini scenice incitante e această piesă. Cu abundență de aluzii la mersul vremii și dominația despotică asupra roiului de făpturi ce flutură în peisaj social. Cu măsurată expresie figurativă și echivalențe în subtext. În ciuda unei prea insistente utilizări a echivocului, a inconsecvențelor sau gratuităților ivite în dialog, căutării cu dinadinsul a termenilor neprevăzuți și aruncătura de penel pe ecranul neaoș actual („ce criză nesuferită“, „criză pe dracu‘. Criză a fost a rachetelor“, „vor cădea capete“, „zgâlțâind bine sistemul“, „Sunt și oameni buni, nu? Cum sunt fluturi buni și fluturi răi, servicii bune – servicii rele, comuniști buni – comuniști răi, bondari buni – bondari răi, capitaliști...“). Visele fluturilor? „Își doreau lucruri mărunte: o floare deasupra capului, câteva firicele de rouă, dimineți și nopți fericite“. Evident progres în scriere dramatică. Cu noimă și ecou.

Publicarea paralelă a versiunii originale cu cea în engleză pare a fi un pas spre „Turnul Londrei“ evocat în text, unde făptuitorul scrierii a fost sau va fi. De ingenioasă broderie vizuală sunt ilustrațiile loanei Olăhuț, precum desenele de savuroasă fantezie ale copiilor, în alb-negru, de la primul (trei rânduri de câte trei fluturi zburând aliniați spre două labe de picior omenesc, una albă, alta gri) la ultimul (morman de fluturi căzuți, negri și cenușii, sub un clopot transparent, peste care se înalță în zbor un omuleț, în haine negre, cu aripi mari, albe, pe spate, pe un fundal de siluete voioase, ca din filmele animate, copii, căței, baloane, cutii și colete înnodate în fundă, tort pe care scrie „Happy Birthday!“).

În acest teatru se întâmplă ceva

Aurelia Revent, secretară literară a Teatrului „Toma Caragiu“ din Ploiești, publică în nr. 1–2/2010 al acestei reviste un material succint despre activitatea colectivului artistic în ultimul deceniu, 1999–2009. La 50 de ani a apărut o valoroasă monografie cu prilejul festiv al aniversării, acum conducerea a decis să surprindă realizările decadei ce a pășit în mileniul trei cu o schiță monografică, nostalgic intitulată **Un destin, o poveste...**, alcătuită de aceeași fidelă slujitoare a scenei prahovene, Aurelia Revent.

„În zece ani, 52 de premiere“, notează dânsa. Sigur, nu contează numărul lor, cât valoarea, impactul conceptual-estetic. Eu însumi am văzut vreo 16 montări la acest teatru și, dincolo de câteva subiective neaderențe, mi s-au impus prin inedit și amprentă modernă. Teatrul de la o oră de București a lansat autori în acest timp (Nicolae Breban, *Bătrâna doamnă și fluturile*, 1999; Horia Gârbea, *Cafeneaua domnului ministru*, 2000; Cristian Juncu, *Hamlet in love* și Mihai Ispirescu, *Petrecere într-un pian cu coadă*, 2002); o paletă largă de dramaturgi de pe alte meridiane (Stanislav Ignacy Witkiewicz, Yasmina Reza, Lukas Bärfuss, Vasili Sigareiev, Thorvaldur Thorsteinsson etc.); a invitat regizori de formații și experiențe diferite, pe lângă prestația consecventă a gazdei Lucian Sabados (Alexandru Dabija, Radu Afrim, Cristian Juncu, Alexander Hausvater, Alice Barb, Claudiu Goga, Bocsárdi László, Petre Bokor, Ada Lupu, Sorin Militaru, Andreea Vulpe ș.a.). A onorat „Anul internațional Caragiale – 2002“ cu o versiune originală a *Noptii furtunoase* și „Anul Cehov“ cu o montare de galoane internaționale, *Trei surori*, regia Alexandru Dabija, aplaudată cu entuziasm la Seul în 2006 și în Japonia în 2009. Tot astfel, cu *Plastilina* de Vasili Sigarev,

Teatrul
TOMA CARAGIU
Ploiești
la 60 de ani...

1949 - 2009